

Skupština Kantona Sarajevo

Admela Hodžić, zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo

Sarajevo, 02.02.2026. godine

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Kanton Sarajevo

Skupština Kantona Sarajevo

N/r predsjedavajućeg

Vlada Kantona Sarajevo

N/r premijera

Ministarstvu za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo

ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Na osnovu čl. 106 i 213. stav (1) Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22-Ispravka i 47/24) podnosim inicijativu Ministarstvu za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo da se poduzmu sve potrebne mjere i radnje za sistemsko uređenje propisa međunarodnih takmičenja učenika osnovnog i srednjeg obrazovanja i njihovih mentora u Kantonu Sarajevo, odnosno podršku koju Ministarstvo pruža naizvršnjim učenicima koji se takmiče u raznim disciplinama, od predškolskog do srednjeg obrazovanja na kantonalnom takmičenju, omogućiti i učenicima međunarodnih takmičenja, a sve uz pomoć Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.

Obrazloženje:

Sistemsko uređenje međunarodnih takmičenja učenika osnovnog i srednjeg obrazovanja i njihovih mentora u Kantonu Sarajevo, sistemski urediti na isti ili sličan način, prema klasifikaciji i kategorizaciji takmičenja učenika i mentora kao u Odluci o kategorizaciji takmičenja u srednjim školama, koja je u prethodnom periodu bila predmet razmatranja svih zainteresovanih strana, Ministarstva, nastavnog kadra i sindikata.

Naši uvaženi profesori, nastavnici i učitelji su mentori najuspješnijih učenika koji su u proteklim godinama ostvarili vrhunske rezultate u određenim oblastima, kako u Kantonu Sarajevo i Bosni i Hercegovini, tako i širom svijeta. U protekloj školskoj godini (2024/25) i u tekućoj školskoj godini (2025/26) ostvarili su izuzetne rezultate na svjetskim međunarodnim takmičenjima, koje s razlogom zahtjeva jedno ozbiljno i dugoročno rješavanje važnog sistemskog pitanja u obrazovanju Kantona Sarajevo.

Posebno treba naglasiti broj učenika koji su uz mentorski rad predstavljali svoje škole, Kanton Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu i postigli izvanredne rezultate.

Oblasti u kojima su rezultati najkontinuiraniji i najvidljiviji na svjetskom nivou na međunarodnim takmičenjima osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo:

Matematika: Učešće na Međunarodnoj matematičkoj olimpijadi (IMO) i Balkanskoj matematičkoj olimpijadi (BMO). Naši učenici su ovdje redovni osvajači zlatnih, srebrenih i bronzanih medalja.

Informatika: Takmičenja poput Međunarodne olimpijade iz informatike (IOI) i Balkanske olimpijade iz informatike (BOI). Fokus je bio na algoritamskom programiranju.

Fizika: Redovno učešće na Međunarodnoj fizikalnoj olimpijadi (IPhO) i Evropskoj fizikalnoj olimpijadi (EuPhO).

Genetika i Inženjering: Kroz takmičenja poput BOSEPO (Bosnian Science Project Olympiad), učenici se plasiraju na svjetska projektna takmičenja kao što su GENIUS Olympiad (SAD) ili I-FEST2 (Tunis) sa projektima iz oblasti zaštite okoliša, energije i inženjeringa.

- **Društvene i humanističke nauke**

Geografija: Učenici učestvuju na Svjetskoj geografskoj olimpijadi (iGeo)

Strani jezici: Najčešće su to takmičenja iz engleskog i njemačkog jezika (poput Olimpijade njemačkog jezika u Njemačkoj), gdje učenici iz BiH često zauzimaju vodeća mjesta u Evropi i Engleski jezik: HIPPO i TeenEagle na kojim osvajaju izvrsne rezultate.

Islamska vjeronauka: Postoje regionalna i međunarodna takmičenja, posebno na nivou Balkana.

- **Umjetnost i ostalo**

Muzika: Učenici muzičkih škola učestvuju na brojnim međunarodnim takmičenjima u disciplinama poput klavira, gitare, harmonike i violine (naročito u regiji: Srbija, Hrvatska, Italija, Austrija).

Konkretan primjer rezultata u školskoj 2024/25. godini naša dva učenika, VII razreda OŠ „Mirsad Prnjavorac“ iz Vogošće, učestvovala su na svjetskom međunarodnom takmičenju TeenEagle u Londonu iz engleskog jezika, gdje su osvojili ukupno tri zlatne i jednu bronzanu medalju.

Također, u školskoj 2025/26. godini učestvovala je učenica IX razreda na svjetskom finalu međunarodne olimpijade HIPPO (HIPPO English Language Olympiad) u Assisiju (Italija), gdje je u konkurenciji učenika iz cijelog svijeta osvojila 3. mjesto i bronzanu medalju.

Imamo na najvišem svjetskom nivou takmičenja iz oblasti engleskog jezika, na kojem su samo tri učenika iz Kantona Sarajevo u dvije uzastopne školske godine, postigli rezultate koji su, bez ikakvog pretjerivanja, izuzetan uspjeh i za školu i za Kanton Sarajevo i za Bosnu i Hercegovinu.

Ovakvi uspjesi ne predstavljaju samo lično postignuće učenika i njihovih mentora, oni su i najbolja moguća promocija Kantona Sarajevo u međunarodnom obrazovnom prostoru. Učenici koji nastupaju na svjetskim takmičenjima u Londonu i Italiji postaju najmlađi ambasadori našeg obrazovnog sistema i naše sredine. Posebno je važno naglasiti da su ovi rezultati ostvareni sa izuzetno malim brojem učenika, što jasno pokazuje koliki se efekti mogu postići kada sistem prepozna i podrži talenat.

Nažalost, upravo ovakvi rezultati u našem obrazovnom sistemu nemaju jasno, stabilno i predvidivo normativno uređen status.

Naime, važeći Pedagoški standardi i normativi za odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj: 3/25), izričito propisuju da su takmičenja dio vannastavnih i posebnih programa i da škola, pored aktivnosti unutar škole, „provodi slobodne aktivnosti koje će je predstavljati na raznim takmičenjima, smotrama, revijama, manifestacijama i slično“. Međutim, prema tvrdnjama

nastavnog kadra, u praksi je stvoren normativni i administrativni okvir koji to onemogućava. Dosadašnja formulacija članova 68. i 69. Kolektivnog ugovora vezivala je priznavanje i nagrađivanje rezultata za takmičenja „u organizaciji Ministarstva“ ili **uz njegovu saglasnost, iako Ministarstvo ne organizuje međunarodna, a pogotovo ne svjetska takmičenja, niti postoji jasan, obavezujući i transparentan postupak za davanje takvih saglasnosti.**

Od strane nastavnog kadra je pravovremeno inicirano, odnosno dostavljeni su konkretni prijedlozi izmjena i dopuna članova 68. i 69. Kolektivnog ugovora, upravo s ciljem da se uklone ove blokade i sistemski riješi ovaj problem. Kantonalni odbor Samostalnog sindikata osnovnog obrazovanja i odgoja Kantona Sarajevo, u toku važenja prethodnog Kolektivnog ugovora je kao ravnopravan sudionik u pregovorima, uvrstio taj tekst u radnu verziju Kolektivnog ugovora, čime je potvrđeno da je rješenje stručno, opravdano i prihvatljivo. Imajući u vidu da je Kolektivni ugovor istekao 01.01.2026. godine, te da pregovori o izmjenama i dopunama Kolektivnog ugovora nisu okončani, te tako pripremljeno sistemsko rješenje, nije stupilo na snagu i nema naznaka u kojem vremenskom periodu se može očekivati, zbog toga i pokrećem ovu inicijativu da se konačno sistem, a prema zahtjevima nastavnog kadra, uskladi sa Pedagoškim standardima koje je sama Skupština Kantona Sarajevo donijela.

Suština ove inicijative nije u traženju novih prava, nego u tome da se postojeći zakon i Pedagoški standardi Kantona Sarajevo konačno učine stvarno primjenjivim u praksi, te da se ukloni sistemska blokada koja trenutno koči rad s nadarenim učenicima i učešće na međunarodnim takmičenjima.

Ovo pitanje se ne tiče pojedinaca, nego strateškog odnosa sistema prema izvrsnosti, radu s nadarenim učenicima i međunarodnom ugledu Kantona Sarajevo.

- **Primjedbe nastavnog kadra zbog nejednakih uslova za mentore osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo i prijedlozi rješenja**

➤ Uporedni prikaz tretmana takmičara: osnovne vs. srednje škole u KS

Kriterij	Osnovna škola (OŠ)	Srednja škola (SŠ)	Status inicijative
Glavna takmičenja	JBMO (matematika), JBOI (informatika), WRO (robotika), Jezička takmičenja muzička takmičenja.	IMO, IPhO, IOI, IChO (velike olimpijade).	Potrebno izjednačiti značaj juniorskih i seniorskih olimpijada.
Budžetska podrška	Često se oslanjaju na grantove općina ili roditelje.	Veća vidljivost u Ministarstvu; lakše dobijaju sredstva za putovanja.	Kritično: Osnovci su često prepušteni sami sebi.
Pripreme učenika	Uglavnom kroz sekcije i entuzijazam nastavnika.	Postoje razvijeni "klubovi" i smjerovi (npr. Matematička gimnazija).	Potrebno: Sistemsko finansiranje priprema i u OŠ.
Priznavanje rezultata	Bodovi prilikom upisa u srednje škole.	Bodovi za stipendije i oslobađanje prijemnih na fakultetima.	Problem: Ne priznaju se bodovi za upis u srednju školu ako je učenik/ca ostvarila izvrstan rezultat na međunarodnom takmičenju.
Status mentora	Mentor u OŠ ima 20+ časova nastave; pripreme su mu isključivo prekovremeni rad.	Profesori u specijalizovanim smjerovima imaju pripreme u opisu posla.	Nejednakost u postupanju: Mentor u OŠ nije plaćen za dodatni rad s talentima.

Zašto fokus na osnovnu školu?

Gubitak talenta: Ako učenik u osnovnoj školi ne dobije podršku Kantona nakon što se kvalifikuje na međunarodno takmičenje, on gubi motivaciju prije nego što postane "olimpijac" u srednjoj školi.

Nedostatak opreme: Takmičenja u robotici i tehnici za osnovce zahtijevaju skupe setove (npr. LEGO Spike Prime). Dok srednje škole dobijaju opremu kroz projekte, osnovne škole ih često nabavljaju putem donacija roditelja.

Mentorski sat: Inicijativa treba zahtijevati da se nastavniku u osnovnoj školi smanji norma neposrednog rada sa djecom za onoliko sati koliko provodi u pripremi učenika za međunarodni nivo.

Ključni argumenti:

Zanemarivanje osnovnih škola: Dok su srednje škole (poput Druge gimnazije) prepoznate kao centri izvrsnosti, učenici osnovnih škola koji se kvalifikuju na Juniorske balkanske olimpijade (JBMO, JBOI) ili World Robot Olympiad (WRO) i Jezičke Olimpijade često zavise od finansijskog statusa roditelja ili agilnosti direktora u traženju sponzora.

Status mentora: Mentorski rad u osnovnim školama je potpuno nevidljiv u platnim listama. Nastavnici provode stotine sati pripremajući učenike van radnog vremena, bez priznavanja tih sati u normu, što direktno vodi ka demotivaciji stručnog kadra.

Nedostatak opreme: U oblastima poput robotike, osnovne škole su prinuđene koristiti zastarjelu opremu ili posuđivati setove, dok međunarodni standardi zahtijevaju moderne tehnologije (npr. LEGO Spike Prime setove).

Konkretni zahtjevi inicijative:

1. Formiranje „Fonda za izvrsnost“ pri Institutu za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja koji bi automatski pokrivao putne troškove, kotizacije i pripreme za svako takmičenje. Pošto je budžet problem, mogao bi se formirati "Grant za međunarodnu izvrsnost".
2. Da se mentorstvo za međunarodni nivo prizna kao dodatni radni angažman koji se boduje pri sticanju viših stručnih zvanja (mentor-savjetnik) - ovo može biti prijedlog za nastavnike koji treba da napreduju; Oni koji su napredovali do zvanja Viši savjetnik, moguće je riješiti kroz priznavanje časova u normi-znači smanjenje broja redovne nastave i dodavanje u normu časova koji idu za pripremu učenika za međunarodna takmičenja.

Molim nadležne da što prije razmotre ovu inicijativu i pokrenu aktivnosti za realizaciju.

Sarajevo, 02.02.2026. godine

Admela Hodžić